

TÁRCZA.

ÉVNEGYEDES JELENTÉS A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRÁNAK ÁLLAPOTÁRÓL

1894. JÚLIUS 1-TŐL SZEPTEMBER 30-IG.

(Felolvasatott a Magyar Nemzeti Múzeum
1894. okt. 10-iki igazgatósági ülésén.)

I.

A nyomtatványok osztályának anyaga a lefolyt évnegyedben ajándék útján 205, vásárlás útján 289, köteles példányban 877, összesen 1371 kötettel szaporodott.

Nevezetesebb szerzemények: 1. Brown H., Th. Venetian Printing Press. New-York, 1891. (37 márka 60 pfennig.) 2. Mezeray Fr.. Historie des Turces. Páris, 1663. (20 márka.) 3. Neubarth Kristóf, Kalendárium az 1656. évre. Várad, 1656. (15 frt.) 4. Cicero, Orationes selectae. Gyulafehérvár, 1652. (15 frt.) 5. Bisterfeld Henrik, Elementa logicae. Gyulafehérvár, 1641. (15 frt.) 6. Köleséri Sámuel, Pestis Daciae. Szeben, 1709., hozzákötve: Köleséri S., Dissertatio de scorbuto mediterraneo. U. ott. 1707. (20 frt.) 7. Parnassus illustratus. Nagy-Szombat, 1709. (8 frt.) 8. Thwroc, Ioannes de, Chronica Hungariae. Brünn, 1488. Csonka példány. (51 frt.) 9. Martinus Engelbrecht, Kostümwerk, 110 színezett táblával, mely nép- és katonai viseleteket tartalmaz Magyar-, Horvát-, Szlavon-, Oláh- s más országokból.

A könyvtár olvasótermében 1002 egyén 2106 kötet nyomtatványt, a könyvtáron kívül 271 egyén 776 művet 1010 kötetben használt.

Könyvtári igazolványt az olvasóterem használatára 397 egyén kapott.

A beérkezett munkákról 1021 címlap lett felvéve, 646 munka osztályozva és 385 mű repertorizálva. Revideáltattak a *L. eleg. g.*,

P. O. lat., P. O. it., P. O. hisp., P. O. gall. és P. O. angl. szakok. Az ezen szakokban észlelt csekély hiányok pótlására a szükséges lépések meg fognak tétetni.

II.

A hirlapkönyvtár gyarapodása *a)* ajándék útján a Kerékpáros Ujság 1893. évf. 5 száma (a szerkesztő, Istvánffy Gyula múzeumi növénytári ör ajándéka) s az 1848/49-iki hivatalos Közlöny 2 évf. 354 száma (az országos levéltár ajándéka); *b)* köteles példányok czimén 77 évf. 14,295 száma: összesen 79 évf. 14,654 száma.

Az olvasók száma 251 volt; ezek 625 hirlapot használtak.

Revideáltatott 109 hirlapnak 6942 száma. Bekötetett 223, kötés alá adatott 172 kötet. A kötésekre fordított 300 frt 8 kr., reklamáló levél 56 küldetett el; a reklamált 565 hirlapszám közül eddig beérkezett 413 szám.

III.

A kéziratár a lefolyt évnegyed alatt egy darab kézirattal gyarapodott, mely Baer S. L. majna-frankfurti antiquártól 360 márkáért vásároltatott meg. E kézirat az 1595-ben összeállított Korjenic-Neoric-féle ragusai czimergyűjtemény XIX. századi másolatát tartalmazza.

A kutatók száma 45 volt, ezek 343 kéziratot használtak.

A feldolgozatlan régi kéziratári anyag rendezése tovább folyt, de a munka folytatását meggátolta az a körülmény, hogy a kéziratár vezető segédőr július hó folyamán tanárrá nevezetvén ki, megvált az intézettől, az osztályhoz beosztott assistens pedig családi körülményeinél fogva hosszabb szabadságidőt vett igénybe. Mindkét tisztviselő igyekezett azonban távozása előtt az újabb szaporulatot feldolgozni, s nevezetesen az előző évnegyed két nagy szerzeményének, a Walther-féle hagyaték (Forgó Istvánné ajándéka) és a Barna Mihály-féle gyűjtemény kéziratának rendezése által a folyó ügyekkel kurrensbe jönni. Barna Mihály gyűjteményének rendezése tényleg befejeztetett; ez 20 kötetnyi genealogiai jegyzetet és 8 kötet egyéb kéziratot tartalmaz, mik közül első helyen említendők az 1608/47-iki koronázásokra vonatkozó egykorú följegyzések egy kötete, a mislyei prépostság története (XVIII. századi latin kézirat) és Kazinczy Ferencz két eredeti levele: 1794. ápril 4. Oeserhez és 1824. június 10. ismeretlen egyénhez; a többiek, egy jogi munka kivételével, Zemplén vármegye történetére vonatkozó jegyzeteket tartalmaznak. A Walther-féle hagyaték rendezése is nem sokára be lesz fejezve; folyamatban van továbbá egy újabban vételre felajánlott nagy gyűjtemény, Nagy Imre kézirati hagyatékának becslése.

A *levéltár* a lefolyt évnegyedben ajándék útján 18, vétel útján 130, összesen 148 darabbal gyarapodott. Vásárlásra 134 ft fordítottatott.

Az új szerzemények közül kiemelendő 3 drb XIV. és 2 drb XV. századi eredeti oklevél, 39 darab Selmeczbányához és a többi alsó-magyarországi bányavároshoz intézett XVI—XVIII. századi levél és egy kisebb gyűjtemény, mely az 1848/49. évek történetéhez 23 drb iratot és 49 proklamációt, röpiratot és egyéb apró nyomtatványt foglal magában.

Nemesi irataink gyűjteménye a következő szerzeményekkel gyarapodott: 1. 1580. márczius 12. Gyulafehérvár. Báthory Kristóf czimeres levele miskolczi Szabary Lukács deák, tordai alispán részére. 1617. november 15. Innsbruck. Miksa ausztriai és stájer főherczeg czímerújító levele Corent András részére. 3. 1645. február 18. Prága. III. Ferdinánd cseh honosító levele Corent Pál részére. 4. 1707. ápril 27. Bécs. I. József cseh lovagi diplomája Herrman Enoch Keresztély részére. 5. 1797. november 22. Brünn. A morva Landtafel igató hivatalának bizonyítványa a Corent és Herrmann családok cseh nemessége felől. (Másolat.)

A kutatók száma 33 volt, ezek 8136 oklevelet használtak.

Az újabb szerzemények közül feldolgoztatott a Barna Mihály-féle gyűjtemény, mely 2235 drb iratot tartalmaz, és Forgó Istvánné hagyatéka, összesen 460 drb irat.

A levéltár régebbi anyagából a czéhiratok revideálása még az előző évnegyedben megkezdetvén, a munka most befejezést nyert. Az ekként újból rendezett gyűjtemény 782 czéh-szabadalmat és statutumot, 786 kisebb czéhiratot, és 263 darab ipartörténeti bizottsági ügyiratot, összesen 1831 drb iratot tartalmaz. A czéh-szabadalmakról és statutumokról hármas, ú. m. év, hely és czéhek szerinti czédulajegyzék készült, mely 782 évszám szerinti, 873 hely és 1419 czéh szerinti, összesen 3074 czédulát foglal magában.

A családi levéltárak közül befejeztetett a Becsky család levéltárának rendezése. A levéltár 21 fiókban lett elhelyezve. Van benne 514 drb középkori oklevél, és pedig a XIII. századból 1 másolat, XIV. századi er. 95, más. 72, XV. századi er. 198, más. 18, XVI. századi er. 198, más. 18 drb; a mohácsi vész utáni iratok száma: XVI. századi 363, XVII. századi 664, XVIII. századi 1345, XIX. századi 4161, genealogiák 114, elenchusok 157 darab; az egész levéltár 7318 drb iratot tartalmaz.

A levéltárról évszám szerinti jegyzék készült, mely egyszer-mind az egyes fiókok tartalmát külön is feltünteti.

Folyamatban van végül a Szent-Ivány és a Sombory családok levéltárainak rendezése.